

HABERLER

Göçebe kültüründen hemen öğrenip bugün yararlanabileceğimiz 7 güzel şey

#Kırgızistan

#Bişkek

#Tanrı Dağları

Eylül 02, 2017 22:38

Haberin Devamı

B
y
k
b
y

Kırgız düzlükleri uçsuz bucaksız, bazen hiç bitmeyecekmiş gibi. Ama vadi, düzlük, göl ya da şelale; hepsi hadlerini biliyor bu ülkede. Burada kararları dağlar veriyor ve onlar neyi, nasıl isterse; aynen öyle oluyor: [Tanrı Dağları](#)... Düzlükler, sanki uzanmış eteklerini öpüyor.

Bizdeki puset gibi her evin bir atı var

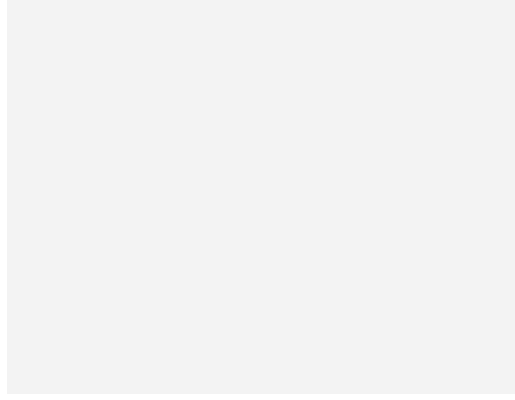
[Kırgızistan](#), Orta Asya'nın İsviçre'si. Onu böyle yapan da bu dağ silsilesi. Göklerden gelen kar, buz ve suyla ovaları, yaylaları cennet yapıyorlar. Sadece cennet mi, cehennem de burada: Dağlardan kopan taş ve kayalar, yok eden bir sel gibi aşağıya akıyor, kilometrelerce araziye kaplıyor. Git git; insan yok, hayvan yok, bitki yok, toprak yok: Akşamüstü kızılığında tam Mars yüzeyi.

Red Kit'in arkadan baktığımız, meşhur gölgesini hatırlarsınız. İşte onun yarattığı sıla ve yalnızlık hissi. Diyelim ki tayini çıktı ve Kırgızistan'a gidecek. Rin Tin Tin şirin bir köpek, üstelik sadık dostu. Ama Yalnız Kovboy'un eli mecbur, tercih etmek zorunda kalırsa Düldül ile gidecek. Burası göçebe kültürünün hâlâ çok güçlü olduğu bir ülke ve bir atınız olmadan hayat tanımıyor size. Bizdeki puset gibi. Kırsalda hemen her evin bir atı var ve bütün gün üzerinden inmiyor çocuklar. (1) Çocukların hayvanlarla doğada ilişki kurması çok iyi. Belki tam aynısı olmaz ama büyük şehirlere yakın çiftlik-oteller var... At bindikleri gibi ok da atıyorlar, Bökönbaev Köyü'nün deriden hedeflerinde hepimize nal toplatıyorlar. Bu köyün kendi at yarışı pisti var ve kurdukları spor okulunda çocuklara atçılık, okçuluk, kartalla avcılık öğretiyorlar.

Haberin Devamı ∨

Kartallar da çok etkileyici hayvanlar. Küçükken yuvalardan çalınıp avcılık eğitiminden geçiriliyorlar. Çok çalışkan hayvanlar. Kış boyunca dağ tepe tilki, yazın da gösteri gösteri turist peşinde koşuyorlar. Merak etmeyin emeklilik hakları var. Belli bir yaşa geldikten sonra tekrar doğaya salınıyorlar. (2) Bizde her şey müebbet. Hayvanlar da insanlar da canı çıkana kadar çalıştırılıyorlar...

Haberin Devamı ▾

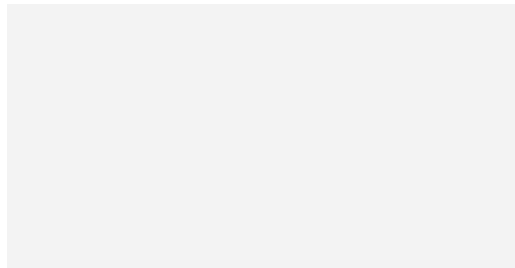
Yaz-kış çalışan sadık hayvanlar

Genç eğitimci Nursultan'a doğaya tekrar nasıl uyum sağladıklarını soruyorum. Çalışkan oldukları kadar da sadık hayvanlar. İki-üç gün sahiplerinin geri dönüp kendilerini almasını bekliyorlar. Açlık baskın çıkınca mecburen başlarının çaresine bakıyorlar.

Kartalla avcılıktan ne öğrendiğini, bu yarı vahşi, yarı evcil kuşların ona ne kattığını soruyorum: (3) Ve sadece BJK'lilere değil, sanırım hepimize ilham verecek o cümleyi duyuyorum... "Kartalları eğitirken çocuk yetiştirmeyi öğrendim. Yavru kartalı yuvada neyle beslersen büyüyünce de onu arar, onun peşinden gider."

(4) Kırgız bayrağı, 40 Oğuz boyunu temsil eden bir güneş ve onun içindeki tündükten oluşuyor. Tündük, keçe çadırların en tepesine konulan havalandırma şemsiyesi. Gündüz açıp ışık alıyor, yağışta veya gece kapatabiliyorsunuz. Zaten tam anlamı da gecelik. Bu tündüklerden yurtlara, yani hanelerin içine kut dolduğuna inanılıyor ve önemli anıt ve yerler de motif olarak kullanılıyor. Bizde keçe çadır zor ama avize olarak iyi fikir...

Haberin Devamı ▾

Manas'ın Tanrı Dağları'nda su içtiği söylenen şelale.

Atayurdumuzda aslında kendi kendimin peşinde...

15-16 yaşlarımda, Türkçü-Turancı fikirlerin etkisindeyken gelmiş olsaydım Kırgızistan'a, herhalde kendimi tutamaz ağlardım. Onlar bizim için "Çekik gözlü gittiniz, çakır gözlü döndünüz" diyorlar ya, bende fazlası var: Kafam da biraz daha karışık...

Ünlü destanın kahramanı Manas'ın Tanrı Dağları'nda su içtiği söylenen şelale. Serinleyip buz gibi suyundan içmek için dibine indiğimde yine de kendimi tutamıyorum: "Bu dağlardan bu sular aktıkça, köklerini burada bulan güzel Türkçemiz de hep canlı kalacak, asla kurumayacak."

Yalnız en büyük darbeyi 'yurt' denilen keçe çadırda yatarken ve kımız içerken yedim. Hadi apartman çocuğuyuz, çadırın yer yataklarında sabaha kadar dört dönük... Peki taylorları aç bırakacak kadar kımız içmeyi hayal ederken, gerçeklerin zar zor iki yudum olması?

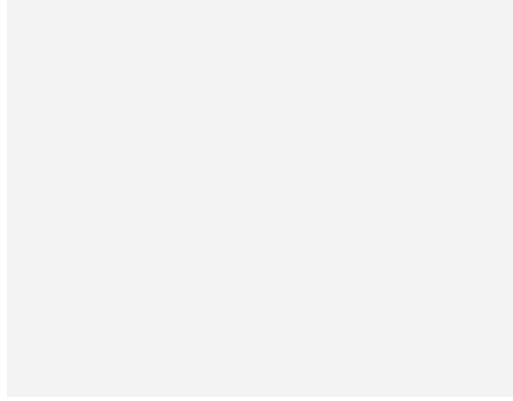
Haberin Devamı ▾

Kırgız lehçesi doğuda, bizimki en batıda, Türkçe hinterlandının birbirine en uzak komşusu/akrabası. Ama sadece iki-üç gün kaldığınızda bile kulağınız kırılmaya başlıyor, söylenenleri çat pat yakalayabiliyorsunuz.

Diziler sayesinde onlar bizimkini öğreniyor; peki ayda yılda bir de biz iki Kırgız kanalı baksak, kendi kulağımızı kendimiz kırsak? (5) Üstelik, "Bunu ben de kullansam" dediğiniz, güzel buluşları ve deyimleri var... Alın bu da benden size güzel bir ipucu: Bütün 'y' harflerini 'c' yapacaksınız. Yani 'yaz' değil 'caz', 'yaş' değil 'caş', 'yok' değil, 'cok'...

(6) Şamanik geçmişlerine bizim gibi, arınılması gereken bir durum olarak bakmıyorlar. Örneğin görkemli mezarlarla ya da ölüye ağıt yakılması geleneğiyle bizden daha barışıklar...

Haberin Devamı ▾

Keçeyle yapılan bir çadırın kurulması olsun olsun yarım saat. Asıl önemli kısmı ön hazırlıkları. Beş metre çapındaki ortalama bir çadırın keçesi için bir sürü koyun gerekiyor. Kelimenin tam anlamıyla 'bir sürü': Yaklaşık 120-130 tane. (7) Avantajı, yarım saatte istediğiniz yere tekrar kurulması. Kırgızistan'dan döndüğümde beri, karavan/çadır fiyatları bakıyorum. Biz bu kampingçiliği, kültürünü, komşuluğunu tekrar mı hatırlasak...

Bişkek kent meydanı.

Sovyet mirası bir başkent

Bişkek, geniş bulvarlar, planlı konduurulmuş binalar, meydanlar, o meydanlardaki anıtlar ve onlara bakan yapılarla Kırgızistan bugün kendisi yapmaya kalksa altından kalkamayacağı bir başkent. Nüfusu 5 milyon ve onu da hızla göç veren küçük ve fakir ülkeye Sovyetler Birliği'nden miras. 1991'deki bağımsızlıktan sonra ciddi ekonomik sıkıntılar ve çok can kaybının yaşandığı iki ihtilal (2005 ve 2010) yaşanmış. Bugün durum sakin. Bişkek'te gece kulüplerinden şık restoranlara, konforlu otellerden lüks AVM'lere kadar ne ararsanız mevcut. Cadde ve sokaklarda inanılmaz sayıda pahalı cip ve spor araba görüyorsunuz. Dünyanın en büyük ikinci el otopazarı olduklarını söylüyorlar ama bu konuda gittikçe yüksek sesle dillendirilen başka söylentiler var. Buna rağmen Kırgızistan bölgesinde çok partili demokratik sistemi işletebilen tek ülke. Tabii bir ucunu Çin'in diğderini Rusva'nın tuttuğu o hassas inin üzerinde. Düsseniz de kurtulamıyorsunuz. asağıda da

Çin'in Rusya'ya bir katanga 3 maddes için uzatması. Başörtüsü de nakit olarak değil, ağaçlar da ABD bekliyor. Bağımsızlıktan sonra SSCB'nin ülkede milliyetçilere karşı yaptığı katliamların toplu mezarları ortaya çıktı. Aralarında bir çeşit aşk-nefret ilişkisi var. Çin, görünüşte daha iyi: Yollar yapıyor, kredi açıp borç veriyor ama sonra tutup, bunlara karşılık olarak stratejik buzulları falan talep ediyor.

Türkiye'yle ilişkiler mi? Arada çıkan FETÖ anlaşmazlığı nedeniyle son yılların en büyük krizi yaşanıyor.

Hem at sürüp hem de ok atabilen süvariler. (Fotoğraf: Şahan Nuhoğlu / Atlas)

Başkentin nüfusu 1 milyonu geçti

Yer: Çin'e komşu bir Orta Asya ülkesi'nin doğusu
Başkent: Nüfusunun 1 milyonu geçtiği söylenen Bişkek
Resmi dil: Türkçe'nin bir lehçesi olan Kırgızca ve Rusça
Hükümet sistemi: Çok partili parlamenter cumhuriyet
Yüzölçümü: Türkiye'nin dörte biri kadar, 200 bin kilometrekare
Nüfus: 5 buçuk milyon civarında olduğu tahmin ediliyor.
Ekonomi: Kişi başına gelir 2.248 dolar. Para birimi Som.

1600 rakımlı Kırgız Bodrum'u

Tanrı Dağları üzerindeki Issık, dünyanın ikinci en büyük dağ gölü. Seviyesi zaman zaman yükselip alçalıyor, bu değişimlerin tektonik hareketlerden kaynaklandığı düşünülüyor. Suyun kutsallığına inanıldığı için eskiden göle hiç girilmezmiş. Şimdi kıyısındaki plajlara tesisler kuruluyor. Karada kaydıraklar, havada paraşütler, suda jet-ski'ler... Burası Çolpon-Ata şehrinin turistik sahil şeridi. Denizden 3 bin kilometre içeride ve 1600 metre yüksekte.

Dünürler arasında düğün eğlenceleri.

#Kırgızistan

#Bişkek

#Tanrı Dağları

BAKMADAN GEÇME!

Ukrayna'da savařın
sonucunda ne olacak? İşte...

#RUSYA UKRAYNA SAVAŐI

Yaptırımlar ve tuhafliklar...
Rus halkının savaşa bakış...

#RUSYA

Doęum gününde bombalar,
hastanede mahsur kanser...

#UKRAYNA RUSYA SAVAŐ